

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม
เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระภูมิศาสตร์
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

รศ.ธวัช ทันทิมาศ ศษ.บ., น.บ., สส.ม., M.A. (Political Science)

ดร.ขวัญภา สุขคร บธ.บ., ศ.ม., กจ.ด.

ดร.สิริรัตน์ พงศ์พิพัฒน์พันธุ์ ศศ.บ., กศ.ม., วท.ด.

ผู้ตรวจ

รศ. ดร.สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์ ศ.บ., ศ.ม., ศษ.ด.

นิธิพล วิชชุประภาส กศ.บ., อ.ม.

ชัยณรงค์ จะรา ศศ.บ. (เกียรตินิยม), ศศ.ม.

บรรณาธิการ

สุระ ดามาพงษ์ กศ.บ., กศ.ม.

สมพร อ่อนน้อม พธ.บ. (เกียรตินิยม), นศ.บ.

กุสุมาวดี ชัยชูโชติ ศ.บ., ศ.ม.

จุลพงษ์ อุดมพรพิบูล วท.บ., วท.ม.

ผลิตและจัดจำหน่ายโดย บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

วัฒนาพานิช สาราณราษฎร์

๒๑๖-๒๒๐ ถนนบำรุงเมือง แขวงสำราญราษฎร์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทร. ๐๒ ๒๒๒ ๙๓๙๔ • ๐๒ ๒๒๒ ๙๓๙๑-๒ FAX ๐๒ ๒๒๔ ๖๔๕๖ • ๐๒ ๒๒๔ ๖๔๕๗

email: info@wpp.co.th

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม
เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระภูมิศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย
 ห้ามละเมิด ทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่
ส่วนหนึ่งส่วนใด เว้นแต่จะได้รับอนุญาต

ผู้เรียบเรียง

รศ.ธวัช พันโกลาส

ดร.ขวัญนา สุขจร

ดร.สิริรัตน์ พงศ์พิพัฒน์พันธุ์

ผู้ตรวจ

รศ. ดร.สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์

นิธิพล วิชชุประภาส

ชัยณรงค์ จะรา

บรรณาธิการ

สุระ ดามาพงษ์

สมพร อ่อนน้อม

กุสุมาวดี ชัยชูโชติ

จุลพงษ์ อุดมพรพิบูล

ปีที่พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๖๗

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม

ISBN 978-974-18-7851-2

พิมพ์ที่ บริษัท โรงพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด นายเริงชัย จงพิพัฒนสุข กรรมการผู้จัดการ

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เล่มนี้จัดทำขึ้น ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระภูมิศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สำหรับให้นักเรียนและครูใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง ที่หลักสูตรกำหนด รวมทั้งพัฒนานักเรียนให้มีสมรรถนะสำคัญตามที่ต้องการ ทั้งด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี ตลอดจนพัฒนานักเรียนให้มี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทำประโยชน์ให้สังคม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทย และสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์ เล่มนี้ยึดแนวการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้หลักการส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์ และสามารถนำความรู้ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยพัฒนานักเรียนแบบองค์รวม อยู่บนพื้นฐานของการบูรณาการความคิดรวบยอด ที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยกระบวนการที่เน้น การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-based Learning) ซึ่งเน้นการเรียนรู้ให้ตรงกับรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) เน้นทักษะที่ สร้างเสริมความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน ซึ่งเป็นผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดตามหลักสูตร

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์ เล่มนี้ จะสนับสนุนให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ด้านหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์ และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

คณะผู้จัดทำ

คำชี้แจง

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เล่มนี้ได้ออกแบบให้มีองค์ประกอบ ดังนี้

- ๑ **ตัวชี้วัดชั้นปี** ระบุเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ โดยแยกออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ ตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทาง (ตามหนังสือที่ ศธ ๐๔๐๑๐/ว ๑๕๕๓) ซึ่งตัวชี้วัดระหว่างทาง พิมพ์ด้วยตัวอักษรสีดำ ส่วนตัวชี้วัดปลายทางพิมพ์ด้วยตัวอักษรสีฟ้า
- ๒ **สาระการเรียนรู้** เป็นหัวข้อหรือขอบข่ายเนื้อหาที่นักเรียนจะได้เรียนรู้
- ๓ **ประโยชน์จากการเรียนรู้** บอกประโยชน์ที่นักเรียนจะได้จากการเรียนรู้
- ๔ **คำถามนำ** เป็นคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบ
- ๕ **เนื้อหา** นำเสนอเนื้อหาตามหลักสูตร เนื้อหาบางเรื่องอาจนำเสนอโดยใช้ภาพ ตาราง แผนภูมิ แผนที่แผนที่ความคิด เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้ และประกอบด้วยส่วนอื่น ๆ เช่น
 - ๕.๑ คำสำคัญ พิมพ์ด้วยตัวอักษรสีฟ้าต่างจากตัวพื้นแทรกออยู่ในเนื้อหา
 - ๕.๒ เรื่องน่ารู้ เป็นความรู้เพิ่มเติมที่นักเรียนควรรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ได้เรียน
- ๖ **กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)** เป็นกิจกรรมให้นักเรียนทำเมื่อจบเนื้อหาในการเรียนแต่ละหัวข้อ เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ของนักเรียน
- ๗ **บทสรุป** สรุปเนื้อหาสำคัญ โดยจัดทำเป็นความเรียง เพื่อให้นักเรียนใช้ทบทวนความรู้
- ๘ **กิจกรรมเสนอแนะ** นำเสนอกิจกรรมที่นำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้มาบูรณาการในการปฏิบัติกิจกรรม
- ๙ **การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน** เป็นตัวอย่างสถานการณ์การนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
- ๑๐ **คำถามทบทวน** เป็นคำถามเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนเมื่อจบหน่วยการเรียนรู้
- ๑๑ **ท้ายเล่ม** ประกอบด้วย
 - ๑๑.๑ บรรณานุกรม เป็นรายชื่อหนังสือ เอกสาร หรือเว็บไซต์ที่ใช้ประกอบการเขียน
 - ๑๑.๒ อภิธานศัพท์ เป็นการนำคำสำคัญที่แทรกออยู่ในเนื้อหา มาอธิบายและจัดเรียงตามลำดับตัวอักษร

สารบัญ

ตอนที่ ๑ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม	๑
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ พลเมืองดี	๒
๑. การเป็นพลเมืองดี	๓
๒. บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ	๕
๓. การแสดงออกถึงการเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น	๑๐
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ การเมืองการปกครอง	๑๔
๑. รัฐธรรมนูญ	๑๕
๒. อำนาจอธิปไตย	๑๙
๓. การปฏิบัติตนตามรัฐธรรมนูญ	๒๒
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ กฎหมาย	๓๒
๑. กฎหมายคุ้มครองเด็ก	๓๓
๒. กฎหมายการศึกษา	๓๖
๓. กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค	๔๐
๔. กฎหมายลิขสิทธิ์	๔๕
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ วัฒนธรรม	๕๓
๑. วัฒนธรรมไทย	๕๔
๒. ความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	๕๘
๓. วัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีหรืออาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดต่อกัน	๖๒
ตอนที่ ๒ เศรษฐศาสตร์	๖๗
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น	๖๘
๑. เศรษฐศาสตร์	๖๙
๒. อุปสงค์และอุปทาน	๗๒
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ การบริโภค	๗๙
๑. พฤติกรรมการบริโภค	๘๐
๒. ทริพย์สินทางปัญญา	๘๔
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ สถาบันการเงิน	๙๕
๑. ความหมายของสถาบันการเงิน	๙๖
๒. ประเภทของสถาบันการเงิน	๙๗
๓. ธนาคารกลาง	๑๐๑
๔. ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเศรษฐกิจ	๑๐๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ เศรษฐกิจพอเพียง

๑๐๗

๑. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๑๐๘
๒. หลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๑๐๙
๓. ทฤษฎีใหม่ ๑๑๕
๔. การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๑๑๘
๕. ความสำคัญ คุณค่า และประโยชน์ของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อสังคมไทย ๑๒๐

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๙ การพึ่งพาอาศัยกันและการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจ

๑๒๓

๑. การพึ่งพาอาศัยกัน ๑๒๔
๒. การแข่งขันทางเศรษฐกิจในประเทศ ๑๒๗
๓. ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทย ๑๒๙

ตอนที่ ๓ ภูมิศาสตร์

๑๓๗

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๐ การใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์

๑๓๘

๑. แผนที่ ๑๓๙
๒. ลูกโลก ๑๔๕
๓. รูปถ่ายทางอากาศและภาพจากดาวเทียม ๑๔๖
๔. ตารางสถิติ กราฟ แผนภูมิ และแผนภาพ ๑๔๙

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๑ ระบบเวลาโลก

๑๔๒

๑. ลองจิจูดกับเวลา ๑๕๓
๒. เส้นแบ่งเวลาของโลก ๑๕๔
๓. เปรียบเทียบวันและเวลาของโลก ๑๕๗

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๒ ทวีปเอเชีย

๑๕๙

๑. ลักษณะทางกายภาพและทางสังคมของทวีปเอเชีย ๑๖๐
๒. ภูมิภาคต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย ๑๖๖
๓. ภัยพิบัติและแนวทางการจัดการภัยพิบัติในทวีปเอเชีย ๒๑๗
๔. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทวีปเอเชีย ๒๓๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๓ ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย

๒๓๙

๑. ลักษณะทางกายภาพและทางสังคมของทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย ๒๔๒
๒. ภัยพิบัติและแนวทางการจัดการภัยพิบัติในทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย ๒๘๘
๓. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย ๒๙๘

ตอนที่ ๑

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ พลเมืองดี

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ การเมืองการปกครอง

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ กฎหมาย

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ วัฒนธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่

๑

พลเมืองดี

ตัวชี้วัดชั้นปี

๑. ระบุความสามารถของตนเองในการทำประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ (ส ๒.๑ ม. ๑/๒)
๒. แสดงออกถึงการเคารพในสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น (ส ๒.๑ ม. ๑/๔)

สาระการเรียนรู้

๑. การเป็นพลเมืองดี
๒. บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ
๓. การแสดงออกถึงการเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น

ประโยชน์จากการเรียนรู้

- นำความรู้จากบทเรียนเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี และทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติได้อย่างเหมาะสม

คำถามนำ

- สังคมที่มีความสงบสุข คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีความสามัคคี และเคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน นักเรียนคิดว่า มีวิธีการใดที่จะทำให้สังคมไทยมีลักษณะแบบนี้

พลเมืองเป็นทรัพยากรที่มีค่าของประเทศ หากประเทศใดมีพลเมืองที่มีความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรมจริยธรรม ย่อมทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้า มีความมั่นคง และพลเมืองสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข เยาวชนซึ่งเป็นพลเมืองของประเทศจำเป็นต้องพัฒนาตนเองในด้านความรู้ความสามารถและด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อที่จะได้เติบโตไปเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

๑. การเป็นพลเมืองดี

๑.๑ ความหมายและความสำคัญของเยาวชน

พลเมืองดี คือ บุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและมีศีลธรรม มีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชุมชน และมีความรู้ในเรื่องการเมืองการปกครอง สังคมใดที่พลเมืองปฏิบัติตนดี สังคมนั้นจะพัฒนาและก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว เยาวชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี

เยาวชน คือ บุคคลที่มีอายุเกิน ๑๕ ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง ๑๘ ปีบริบูรณ์ เยาวชนเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอายุน้อย ยังขาดประสบการณ์ วิจารณ์ญาณในการแยกแยะถูกผิด และยังไม่สามารถปกป้องตนเองจากอันตรายและสิ่งล่อลวงทั้งหลายได้ กฎหมายจึงให้ความคุ้มครองแก่เด็กและเยาวชน

เด็กและเยาวชนไทยควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ได้พระราชทานไว้ในพระราชบัญญัติเรื่องพระมหาชนก ๓ ประการ ได้แก่

๑. การมีความเพียรบริสุทธิ์ คือ ขยันหมั่นเพียร ไม่ทอดถอนใจในกิจการที่ทำ
๒. การมีปัญญาที่เฉียบแหลม คือ ฉลาดรู้ มีสติปัญญา และความคิด
๓. การมีกำลังกายที่สมบูรณ์ คือ มีสุขภาพะทั้งกายและจิต

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำรัสไว้ในหนังสือรัตนพิณิจ นิเทศการศึกษา ว่าการศึกษาคือการพัฒนาคนพัฒนาชาติ โดยสรุปแนวทางการพัฒนาคนให้มีความรู้เพื่อสร้างตนให้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้น สร้างชาติให้อยู่อย่างมีความสุขและรุ่งเรืองได้ ดังนี้

๑. การเรียนรู้ให้อ่านออกเขียนได้ เพื่อจะได้รู้และแพร่ข่าวสารได้
๒. การเรียนรู้ให้มีอาชีพ เพื่อให้สามารถทำงานเลี้ยงตัวได้
๓. การรู้จักดำรงตนให้สมฐานะความเป็นมนุษย์ โดยใช้ชีวิตให้มีคุณค่าและใช้สติในการดำรงตน

๔. การมีคุณธรรมกำกับความรู้ เพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้

๕. การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ มีความเข้าใจผู้อื่น และขจัดหรือลดความขัดแย้งได้

๖. การมีความรู้ที่จักประหยัดและใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

เยาวชนมีความสำคัญต่อประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นกลุ่มบุคคลที่จะเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศชาติ เยาวชนไทยทุกคนจึงต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ปรับปรุงสิ่งบกพร่อง และพัฒนาพฤติกรรมของตนเอง เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ รวมทั้งเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการทำประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป

๑.๒ ความสำนึกต่อส่วนรวมหรือจิตสาธารณะ

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (๒๕๕๔) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะว่าหมายถึง สำนึกหรือความคิดที่จะทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่สังคมหรือคนทั่วไป

คนที่มีจิตสาธารณะมักเข้าร่วมกิจกรรมของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ต่อสังคม และต่อประเทศชาติ มีสำนึกและยึดมั่นในระบบคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม ไม่ทำอะไรที่เป็นโทษต่อคนส่วนมาก ไม่เห็นด้วย หากเห็นว่าสิ่งที่ตนจะทำนั้นเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม พฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะดังกล่าว ได้แก่

๑. การรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เช่น

- เผื่อระวังหรือแจ้งเหตุการณ์ที่มีผู้ลักลอบตัดสายไฟฟ้า หรือขโมยฝาท่อระบายน้ำ
- ดูแลรักษาและฟื้นฟูป่าไม้ สัตว์ป่า และอื่น ๆ
- ดูแลรักษาสีงแวดล้อมในท้องถิ่นให้คงสภาพดีอยู่เสมอ

๒. การทำกิจกรรมเพื่อสังคมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของส่วนรวม เช่น

- รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นโดยมีจิตสำนึกในการให้และการอาสาสมัคร
- มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

๓. การรับรู้และตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมและมีการแก้ไขร่วมกัน เช่น

- รับรู้ถึงปัญหาและผลกระทบที่มีต่อสังคม
- เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหา
- ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดีและไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขและสิ่งเสพติดต่าง ๆ
- ชักจูงผู้อื่นไม่ให้หลงเข้าไปติดกับดักในสิ่งที่จะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสม แต่ละกลุ่มเสนอแนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี แล้วร่วมกันอภิปรายและสรุปเพื่อนำแนวทางไปปฏิบัติได้จริง

๒. บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ

เยาวชนที่ดีควรมีบทบาทและหน้าที่ต่อสังคมและประเทศชาติ ดังนี้

- เคารพกติกาของสังคม
- มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในกิจกรรมทางสังคม
- อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- รักษาสาธารณประโยชน์

๒.๑ การเคารพกติกาของสังคม

กติกาสังคม คือ ข้อตกลงหรือกฎเกณฑ์ที่คนในสังคมร่วมกันกำหนดขึ้นเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

เยาวชนในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมมีบทบาทและหน้าที่ในการเคารพกติกาสังคม ดังนี้

๑. เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย กฎหมายเป็นบรรทัดฐานให้ทุกคนประพฤติปฏิบัติเพื่อสร้างความเป็นระเบียบและความสงบเรียบร้อยในสังคม หากผู้ใดไม่เคารพ ไม่ปฏิบัติตามหรือกระทำความผิดจนขัดขวางสิ่งที่กำหนดไว้จะต้องได้รับโทษ การดำเนินชีวิตภายใต้กฎหมายจึงเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นประโยชน์โดยตรงต่อบุคคลในสังคม

กฎหมาย คือ กฎเกณฑ์ที่ผู้มีอำนาจกำหนดขึ้นหรือเกิดจากจารีตประเพณี ที่คนในสังคมยอมรับร่วมกัน โดยใช้บังคับให้คนในสังคมประพฤติปฏิบัติตาม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

หากประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่เคารพ และไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบและกฎหมายอาจ เกิดปัญหาอันเป็นข้อขัดแย้งขึ้นได้

หากประชาชนเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ย่อมไม่มีความผิด ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข

ตัวอย่าง

เวลาใช้รถใช้ถนนต้องปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด หากไม่ปฏิบัติตามอาจ จะถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจตักเตือนหรือจับกุมฐานฝ่าฝืนกฎหมาย หรืออาจประสบอุบัติเหตุได้ แต่หากเราปฏิบัติตามกฎจราจรจะทำให้ไม่ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมและช่วยลดอัตราการ เกิดอุบัติเหตุลงได้

๒. การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นแบบแผน ที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวปฏิบัติซึ่งถือเป็นกติกาของสังคม

ขนบธรรมเนียมประเพณี คือ ความประพฤติของคนที่อยู่ในชุมชน ถือเป็นแบบแผน สืบต่อกันมานาน หากกระทำความผิดหรือฝ่าฝืนจะถูกตำหนิติเตียนได้ ขนบธรรมเนียมประเพณีสำคัญ ที่ถือเป็นกติกาของสังคมไทย เช่น

- **กตัญญูรู้คุณต่อพ่อแม่** ความกตัญญูเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมไทย ที่มีคุณค่า ในทางกฎหมายกำหนดให้ลูกต้องอุปการะเลี้ยงดูพ่อแม่ แม้ลูกมีข้อขัดแย้งกับพ่อแม่ จะไม่สามารถฟ้องพ่อแม่ของตนเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาได้ และหากลูกคนใดไม่แสดงความกตัญญู รู้คุณพ่อแม่ก็จะถูกตำหนิว่าเป็นลูกเนรคุณ แต่ถ้าลูกปฏิบัติตนเป็นคนดีเชื่อฟังพ่อแม่จะได้รับ คำยกย่องชมเชยว่าเป็นลูกกตัญญู

- **แต่งกายให้สุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ** การแต่งกายด้วยชุดที่สุภาพแสดง ถึงการให้เกียรติสถานที่ เราจึงต้องแต่งกายให้เรียบร้อย เหมาะสมกับวัย และถูกกาลเทศะ

- **มีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโส** การมีสัมมาคารวะเป็นการแสดงความเคารพนอบน้อม ต่อผู้ที่มีอายุหรือตำแหน่งหน้าที่การงานสูงกว่า โดยพ่อแม่มักสอนลูกของตนให้เคารพผู้อาวุโส เพื่อให้เราเป็นที่ชื่นชมและรักใคร่ของผู้อื่น

- **มีมารยาทสังคม** มารยาทสังคมเป็นกรอบหรือระเบียบแบบแผนที่ควรปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติเมื่ออยู่ร่วมกันในสังคม เช่น ไหว้ทักทายผู้ใหญ่ ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ สันทนากับผู้อื่นด้วยถ้อยคำสุภาพ รู้จักกล่าวขอบคุณเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น และ ขอโทษเมื่อทำผิด แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ถูกกาลเทศะ ไม่แสดงอาการดูถูกหรือดูหมิ่นผู้อื่น

๓. การเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น พลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตย

ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพเสมอภาคเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ ทุกคนต้องเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นด้วยการใช้สิทธิและเสรีภาพอย่างมีขอบเขต และไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น รวมทั้งต้องไม่ให้อื่นมาละเมิดสิทธิและเสรีภาพของตนเองด้วย

๔. การปฏิบัติตนในพื้นที่สาธารณะตามมารยาทสากล พื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่ที่คนจำนวนมากใช้ประโยชน์ร่วมกัน บุคคลที่อยู่ในพื้นที่สาธารณะจึงต้องปฏิบัติตนอย่างมีมารยาท เพื่อให้การใช้พื้นที่สาธารณะนั้นเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น ไม่ทิ้งขยะลงบนพื้นและช่วยรักษาความสะอาดของพื้นที่นั้น ไม่ส่งเสียงดังจนเป็นการรบกวนผู้อื่น

การแยกขยะก่อนทิ้งและการทิ้งขยะลงถัง
เป็นสิ่งที่ทุกคนควรปฏิบัติ

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าการปฏิบัติตนตามกฎหมายก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติอย่างไร แล้วร่วมกันสรุปสาระสำคัญบันทึกลงในสมุด

๒.๒ การมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในกิจกรรมทางสังคม

เยาวชนเป็นสมาชิกของสังคมและถือเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต เยาวชนจึงควรมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อในกิจกรรมทางสังคมโดยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

๑. การรับข้อมูล การติดตาม และตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง เช่น ติดตามข่าวรณรงค์ต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ร่วมชมนิทรรศการเกี่ยวกับอันตรายจากยาเสพติด รับฟังการแถลงข่าวของกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ

๒. การแสดงความคิดเห็น เยาวชนสามารถมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้ เช่น แสดงความคิดเห็นในโครงการสำรวจปัญหาความรุนแรงในครอบครัว แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประพฤติตนของเยาวชน

๓. การปรึกษาหารือ เช่น ร่วมปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการแก้ปัญหา ยาเสพติดในชุมชน ร่วมกันอภิปรายถึงวิธีการลดความรุนแรงในครอบครัว ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน

๔. **การวางแผนร่วมกัน** เป็นการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จเยาวชนสามารถมีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนโครงการ เช่น โครงการแก้ปัญหาวัยรุ่นติดกัน โดยการวางแผนให้มีกลุ่มที่ปรึกษาเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งและการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน

๕. **การร่วมปฏิบัติ** เป็นการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ โดยทุกคนต้องร่วมมือกันปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ เช่น ร่วมกันตั้งกลุ่มปรึกษาและดำเนินการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน รวมทั้งช่วยกันดำเนินการให้กลุ่มที่ขัดแย้งกันหันมาประนีประนอมกัน

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสม แต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอแนะวิธีการเข้าไปมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในกิจกรรมทางสังคม จากนั้นสรุปสาระสำคัญในรูปแบบแผนภาพความคิด แล้วนำไปติดที่ป้ายนิเทศ

๒.๓ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติ คือ สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ดิน แร่ธาตุ ป่าไม้ แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ถูกนำมาใช้ประโยชน์หลายด้านจนเกิดความเสื่อมโทรมและลดน้อยลง

เยาวชนในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมจึงควรมีบทบาทและหน้าที่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดังนี้

๑. **ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด รู้คุณค่า และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด** เช่น ใช้น้ำอย่างประหยัดและคุ้มค่า ไม่เปิดน้ำทิ้งไว้ ปิดไฟเมื่อไม่ใช้งาน ใช้พลังงานลมหรือแสงอาทิตย์มาผลิตไฟฟ้าแทนการใช้ถ่านหิน ใช้รถจักรยานแทนการใช้รถจักรยานยนต์ ใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก

๒. **ไม่ทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติ** เช่น ไม่ทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลอง บำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ ไม่ตัดไม้ทำลายป่า ไม่กำจัดขยะโดยใช้วิธีการเผา

๓. **สอดส่องดูแลไม่ให้ผู้ใดมาทำลายสิ่งแวดล้อม** เช่น หากพบว่ามีมีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ลักลอบปล่อยน้ำเสียลงในแม่น้ำลำคลอง จะต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ทันที

๔. **ร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ** เช่น เข้าร่วมกิจกรรมทำความสะอาดแม่น้ำลำคลอง กิจกรรมปลูกป่า กิจกรรมลดการใช้พลังงาน

๕. **เผยแพร่แนวความคิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ** เช่น จัดนิทรรศการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ร่วมรณรงค์ในโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อโน้มน้าวให้คนในชุมชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

การเข้าร่วมกิจกรรมปลูกป่าชายเลนเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติวิธีการหนึ่ง

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสม แต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แล้วนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน จากนั้นร่วมกันสรุปสาระสำคัญเป็นใบความรู้ นำไปติดที่ป้ายนิเทศ

๒.๔ การรักษาสาธารณประโยชน์

สาธารณประโยชน์ คือ ผลดีแก่คนทั่วไปหรือสิ่งที่มีประโยชน์แก่คนทั่วไป เช่น บริการสาธารณะ สาธารณสมบัติ

สาธารณประโยชน์เป็นผลประโยชน์ของส่วนรวมหรือประชาชนทั่วไป เยาวชนในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมจึงควรมีบทบาทและหน้าที่ในการรักษาสาธารณประโยชน์ ดังนี้

๑. ไม่ทำลายหรือทำให้สิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์เสียหาย เช่น ไม่ขีดเขียนข้อความใด ๆ ลงในป้ายเครื่องหมายจราจร ผนังห้องน้ำสาธารณะ

๒. ไม่นำสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น ถังขยะ ฝาท่อระบายน้ำ มาใช้ประโยชน์ส่วนตัว

๓. มีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของที่สาธารณประโยชน์ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน หากพบว่าชำรุดต้องรีบแจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบทันที

๔. สอดส่องดูแลไม่ให้ผู้ใดมาทำลายสาธารณประโยชน์ เช่น เป็นหูเป็นตาในการป้องกันการลักลอบตัดสายไฟฟ้า ลักหนอตหรือป้ายทางหลวง

บริการสาธารณะ คือ กิจกรรมหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่คนทั่วไป เช่น การเดินรถประจำทาง การประปา การไฟฟ้า

สาธารณสมบัติ คือ ทรัพย์สินที่เป็นของส่วนรวม เป็นสิ่งที่ประชาชนส่วนรวมสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ ไม่มีบุคคลใดเป็นเจ้าของเฉพาะ เช่น ถนน ป้ายเครื่องหมายจราจร

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสม แต่ละกลุ่มร่วมกันสำรวจสาธารณสมบัติที่มีในท้องถิ่นว่ามีสิ่งใดบ้างที่ควรได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น แล้วเสนอแนะวิธีการในการพัฒนาหรือปรับปรุงสาธารณสมบัตินั้น ๆ บันทึกผล และนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน แล้วร่วมกันสรุปเพื่อนำไปใช้ได้จริง

๓. การแสดงออกถึงการเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น

ทุกคนล้วนมีสิทธิและเสรีภาพเป็นของตนเอง ผู้ใดจะมาก้าวท้าวหรือละเมิดสิทธิและเสรีภาพของเราไม่ได้ ขณะเดียวกัน เราก็ต้องไม่ไปก้าวท้าวหรือละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นด้วยเช่นกัน

คนทั่วไปมักเข้าใจว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้สิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชนอย่างมากมาย จนคิดว่าตนเองมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำอะไรก็ได้ ทำให้บางครั้งอาจจะทำการบางอย่างที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น เช่น ปิดถนนชุมนุมประท้วง ทำให้ประชาชนผู้ใช้รถใช้ถนนไม่สะดวกหรือได้รับความเดือดร้อน ถือเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพที่ไม่ถูกต้อง เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

วิธีปฏิบัติตนในการเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น เช่น

- ใช้สิทธิและเสรีภาพในทางสร้างสรรค์ เช่น หากจะชุมนุมทางการเมืองก็ไม่ควรกีดขวางการจราจร ไม่ทำลายสาธารณสมบัติ หรือสร้างความเสียหายแก่สถานที่ราชการ ต้องชุมนุมกันอย่างสงบและปราศจากอาวุธ ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น
- ใช้สิทธิและเสรีภาพภายใต้ขอบเขตของกฎหมายและศีลธรรม และใช้สิทธิและเสรีภาพของตนเองอย่างมีคุณค่า เช่น ไปใช้สิทธิเลือกตั้งคนดีเป็นผู้แทน แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ รับฟังความคิดเห็นของคนอื่นแม้ความคิดเห็นนั้นจะแตกต่างจากความคิดเห็นของตน

การใช้สิทธิและเสรีภาพของตนเองต้องไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

ผลที่ได้จากการเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น

หากทุกคนในสังคมปฏิบัติตนที่แสดงออกถึงการเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นจะทำให้คนในสังคมมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกิดความสามัคคี และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ประเทศชาติก็จะพัฒนาก้าวหน้าและมีความมั่นคง

บทสรุป พลเมืองดี

๑

การเป็นพลเมืองดี

พลเมือง คือ คนที่มีสิทธิและหน้าที่ในฐานะประชาชนของประเทศ สังคมใดที่พลเมืองปฏิบัติตนดี สังคมนั้นจะพัฒนาและก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว เยาวชนซึ่งกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

๒

บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ

ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมและประเทศชาติ เยาวชนมีบทบาทและหน้าที่ปฏิบัติตนเพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสันติสุข โดยต้องเคารพกติกาของสังคม มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในกิจกรรมทางสังคม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และรักษาสาธารณประโยชน์

๓

การแสดงออกถึงการเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น

พลเมืองในวิถีประชาธิปไตยมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน แต่การใช้สิทธิและเสรีภาพของตนต้องไม่ไปละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น การเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นมีผลดีต่อสังคมและประเทศ โดยทำให้คนในสังคมมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกิดความสามัคคี และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ประเทศชาติก็จะพัฒนาก้าวหน้าและมีความมั่นคง

กิจกรรมเสนอแนะ

๑. นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสม แต่ละกลุ่มศึกษา สืบค้น และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพลเมืองดี บันทึกผล แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน
๒. นักเรียนร่วมกันอภิปรายว่าเยาวชนมีบทบาทและหน้าที่ต่อสังคมและประเทศชาติอย่างไรบ้าง สรุปผลการอภิปราย บันทึกผลในรูปแบบแผนภาพความคิด แล้วนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
๓. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าเราควรปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อแสดงออกถึงการเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นหน้าชั้นเรียน แล้วบันทึกผลลงในสมุด

การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

- นักเรียนปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมและประเทศ รวมทั้งแสดงออกถึงการเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

คำถามทบทวน

๑. จิตสาธารณะคืออะไร มีความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติอย่างไร
๒. บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมและประเทศชาติมีอะไรบ้าง
๓. จะเกิดอะไรขึ้นหากคนในสังคมไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบของสังคม
๔. เพราะเหตุใดจึงต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสามารถทำได้อะไรบ้าง
๕. หากพบเห็นว่ามีคนนำสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ไปใช้เป็นของส่วนตัว เราควรทำอย่างไร